

DOI: 10.7251/GFP1808041M

UDC: 343.232(094.5)

Originalni naučni rad*Datum prijema rada:*
3. maj 2018.*Datum prihvatanja rada:*
8. jun 2018.**Entitetski prekršajni zakoni****- najznačajnije sličnosti i razlike s posebnim osvrtom na sistem prekršajnih sankcija -**

Rezime: Zakon o prekršajima Republike Srpske objavljen je u Službenom glasniku Republike Srpske, broj 63/2014. U međuvremenu, ovaj zakon je u 2016 i 2017. godini mijenjan, odnosno dopunjavani (Službeni glasnik Republike Srpske, br. 110/2016 i 100/2017). S druge strane, Zakon o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine objavljen je u Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine, broj 63/2014.

Novi prekršajni zakoni donijeli su i značajne novine koje će biti predmetom ovog referata. To se posebno odnosi na sisteme prekršajnih sankcija predviđenih navedenim zakonima, pri čemu svakako posebno treba istaći propisanost kazne zatvora u Zakonu o prekršajima Republike Srpske, dok je u Zakonu o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine nema, kao i lišenje slobode radi naplate novčane kazne koje se i dalje nalazi u Zakonu o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine, dok ga, s druge strane, od 2016. godine nema u Zakonu o prekršajima Republike Srpske.

S obzirom na činjenicu da se ova dva, po građane izuzetno važna zakona, sadržinski itekako razlikuju, postavlja se pitanje da li je ovaj stepen neusklađenosti bio zaista nužan i potreban?

Ključne riječi: prekršaj, zakon o prekršajima, prekršajne sankcije, kazna zatvora, lišenje slobode.

*Prof. dr***Ljubinko Mitrović**

Ombudsmen za ljudska prava Bosne i Hercegovine i redovni profesor Fakulteta pravnih nauka Panevropskog Univerziteta APEIRON u Banjoj Luci
ljubinko.n.mitrovic@apeiron-edu.eu
ljubinko58@gmail.com

SISTEM PREKRŠAJNIH SANKCIJA

Prekršajne sankcije predstavljaju državne, odnosno prinudne mjere represivno-preventivnog karaktera kojima se učinioci prekršaja, pod uslovima predviđenim prekršajnim propisima, ograničavaju ili uskraćuju u određenim pravima ili slobodama, na osnovu odluke nadležnog suda, odnosno ovlašćenog organa, donesene u zakonito sprovedenom postupku (Mitrović, 2014:79).

Za današnji sistem prekršajnih sankcija u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini može se svakako reći da je pluralistički, jer on obuhvata brojne nepenalne mjere i prekršajne sankcije, podrazumijeva se, međusobno različite sadržine i svrhe. Dakle, sistem prekršajnih sankcija u pozitivnom prekršaj-

nom pravu Republike Srpske i Bosne i Hercegovine veoma je složen. Naime, postoje različite prekršajne sankcije u zavisnosti od subjekta prekršaja (fizičko lice u odnosu na pravno lice; punoljetno lice u odnosu na maloljetnika). Takođe, i u okviru određene kategorije prekršajnih sankcija koje se mogu odrediti samo jednoj vrsti subjekata prekršaja, razlikuju se prekršajne sankcije međusobno, u zavisnosti od toga da li pretežno imaju preventivni ili represivno-preventivni karakter (Mitrović, 2014:80).

Sistem prekršajnih sankcija u Republici Srpskoj čine sljedeće vrste prekršajnih sankcija, i to:

- 1) kazne, i to: a) kazna zatvora i b) novčana kazna;
- 2) kazneni bodovi (kazneni bodovi ili poeni se određuju vozaču motornog vozila koji u vrijeme izvršenja prekršaja posjeduje vozačku dozvolu izdatu u Bosni i Hercegovini, a koji je prekršajnim nalogom, odnosno sudskim rješenjem o prekršaju kažnjen za prekršaje protiv bezbjednosti saobraćaja na putevima kažnjive prema odredbama Zakona o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima u Bosni i Hercegovini¹);
- 3) mjere upozorenja, i to: a) ukor i b) uslovna osuda;
- 4) zaštitne mjere, i to: a) oduzimanje predmeta, b) zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti, c) zabrana upravljanja motornim vozilom, d) obavezno liječenje zavisnika od alkohola i psihoaktivnih supstanci, e) obavezno psihijatrijsko liječenje, f) zabrana pristupovanja određenim sportskim priredbama i g) zabrana držanja i oduzimanje životinja i
- 5) vaspitne mjere koje su predviđene u posebnom poglavlju prekršajnih zakona i koje se mogu izricati isključivo maloljetnim učiniocima prekršaja, i to: a) vaspitne mjere upozorenja (sudski ukor) i b) vaspitne mjere pojačanog nadzora (pojačani nadzor od strane roditelja, usvojioca ili staraoca, odnosno pojačani nadzor nadležnog organa starateljstva). Uz navedene vaspitne mjere, maloljetnicima se može, svakako uz ispunjenje određenih zakonskih uslova izreći i posebna alternativna mjera – policijsko upozorenje.

Osim navedenih prekršajnih sankcija, za prekršaj odgovornom učiniocu prekršaja mogu biti izrečene i naročite mjere, koje nemaju penalni karakter, nego se odlikuju naročito pravnom prirodom i svrhom (Mitrović, 2014:79). To su tzv. nepenalne mjere, i to:

- a) oduzimanje imovinske koristi i
- b) obaveza naknade štete (nepenalna mjera pod nazivom lišenje slobode radi naplate novčane kazne od izmjene Zakona o prekršajima Republike Srpske iz 2016. godine nije više u sistemu nepenalnih mjera).

Sistem prekršajnih sankcija u Federaciji Bosne i Hercegovine, Brčko distriktu Bosne i Hercegovine i prema Zakonu o prekršajima Bosne i Hercegovine čine sljedeće vrste prekršajnih sankcija, i to:

- 1) novčana kazna;
- 2) uvjetna osuda;
- 3) ukor;
- 4) zaštitne mjere, i to: a) oduzimanje predmeta, b) zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti, c) potpuna ili djelomična zabrana upravljanja motornim vozilom, d) liječenje

¹ Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, br. 6/2006; 75/2006; 44/2007; 84/2009; 48/2010; 18/2013 i 8/2017.

od ovisnosti i e) zabrana pristupa oštećeniku, objektima ili mjestu izvršenja prekršaja i 5. odgojne mjere.

Uz njih, za počinjeni prekršaj mogu biti izrečene i sljedeće nepenalne, odnosno *sui generis* mjere:

1. oduzimanje imovinske koristi;
2. obveza naknade štete;
3. kazneni bodovi i
4. lišenje slobode radi naplate novčane kazne.

PREKRŠAJNE KAZNE

Osnovna i najznačajnija vrsta prekršajnih sankcija koje su propisane za najveći broj prekršaja jesu prekršajne kazne. To su prisilne, represivne, odnosno prinudne mjere koje izriču ovlašteni organi (u onim situacijama, zakonom predviđenim, kada se novčana kazna izriče izdavanjem prekršajnog naloga) i sudovi (sudovi izriču i novčanu kaznu, ali i kaznu zatvora), u zakonito sprovedenom prekršajnom postupku, prekršajno odgovornom učiniocu prekršaja s ciljem uticanja na njega, ali i ostale građane da ubuduće ne čine prekršaje, a sastoji se u lišavanju ili ograničavanju određenih sloboda i prava (Mitrović, 2014:82).

Sistem kazni koje se primjenjuju prema fizičkim licima u najnovijem prekršajnom zakonodavstvu Republike Srpske čine dvije vrste prekršajnih kazni, i to: a) kazna zatvora i b) novčana kazna.

S druge strane, za razliku od Republike Srpske, ostali prekršajni zakoni u Bosni i Hercegovini (Federacije Bosne i Hercegovine, Brčko distrikta i prekršajni zakon za nivo Bosne i Hercegovine), ne predviđaju kaznu zatvora kao prekršajnu sankciju (istina, ovi zakoni predviđaju lišenje slobode zbog neplaćanja novčane kazne u trajanju do 15 dana, kao posebnu, odnosno nepenalnu mjeru). Ovo je jedna od temeljnih razlika između pobrojanih zakona koja u praksi znači znatno oštriju kaznenu politiku u Republici Srpskoj, a u odnosu na preostali dio Bosne i Hercegovine. S druge strane, to u praksi podrazumijeva da se učinilac potpuno identičnog prekršajnog djela, u jednom entitetu može kazniti ne samo novčanom kaznom, nego i kaznom zatvora, dok takva mogućnost ne postoji u drugom entitetu.

Zakonodavac u Republici Srpskoj propisuje da je kazna zatvora vremenska kazna lišenja slobode, dok je novčana kazna imovinska prekršajna sankcija. Nadalje, za određeni prekršaj, posebnim zakonom, odnosno pravnim propisom može se propisati samo jedna od njih - kazna zatvora ili novčana kazna ili obje prekršajne kazne alternativno ili kumulativno (kada su kazne alternativno propisane kod pojedinih prekršaja, onda sud učiniocu prekršaja izriče samo jednu od njih; kumulativno su propisane kazne u onim situacijama kada sud izriče sve propisane kazne prema učiniocu prekršaja).

Kazna zatvora može se propisati isključivo zakonom. Prednje zakonodavno rješenje je sasvim razumljivo pogotovo ako se zna da se novčana kazna u Republici Srpskoj (a i prema ostalim prekršajnim zakonima u Bosni i Hercegovini) može propisati zakonom, ali i drugim pravnim propisima kojima se prekršaji mogu propisivati, odnosno uredbama i odlukama Vlade Republike Srpske, kao i odlukama skupština opština ili skupština gradova

(u Federaciji Bosne i Hercegovine, zakonima Bosne i Hercegovine, Federacije, kantona ili drugim propisima Savjeta ministara Bosne i Hercegovine, Vlade Federacije, vlada kantona i odlukama gradskog ili opštinskog vijeća).

Kada je u pitanju izricanje prekršajnih kazni, prema posljednjem Zakonu o prekršajima Republike Srpske² (a po uzoru na Krivični zakonik Republike Srpske), kazna zatvora se može izreći isključivo kao glavna kazna, dok se novčana kazna može izreći i kao glavna i kao sporedna kazna. Stoga, ukoliko su za jedan prekršaj alternativno propisane i novčana kazna i kazna zatvora, onda sud učiniocu prekršaja kao glavnu kaznu može izreći samo jednu od njih. U svakom slučaju, sud će tom prilikom imati u vidu zakonsku odredbu prema kojoj se kazna zatvora izriče samo za prekršaje kojima su prouzrokovane teže posljedice ili za prekršaje koji ukazuju na veći stepen odgovornosti učinioca prekršaja (svakako, u konkretnom slučaju treba da se radi o umišljajnom djelu učinioca prekršaja). Kumulativno propisivanje kazni znači da se ove dvije vrste prekršajnih kazni mogu izreći i zajedno (naime, jednim rješenjem o prekršaju izriču se istovremeno i kazna zatvora i novčana kazna). Novčana kazna kao sporedna kazna izriče se u onim slučajevima kada je za određeni prekršaj novčana kazna propisana kumulativno sa kaznom zatvora (kazna zatvora se ne može izreći kao sporedna kazna).

Kazna zatvora se ne može propisati u trajanju kraćem od deset ni dužem od 60 dana. Propisivanje kazne zatvora vezuje se za određene oblasti, te se, shodno tome kazna zatvora može propisati samo za one prekršaje čijim bi izvršenjem mogla nastati opasnost za život i zdravlje ljudi ili bi se teže narušio javni red i mir (prekršaji iz oblasti javnog reda i mira), kao i za prekršaje nasilja u porodici ili nasilja na sportskim priredbama (Mitrović, 2014:83-84).

Kazna zatvora izriče se na pune dane. Zakonodavac propisuje i određena ograničenja njene primjene. Tako se kazna zatvora ne može izreći trudnoj ženi, poslije navršena tri mjeseca trudnoće, ni majci dok dijete ne navrši godinu dana, a ako je dijete mrtvo rođeno ili ako je umrlo poslije porođaja dok ne prođe šest mjeseci od dana porođaja. Prema Zakonu o prekršajima Republike Srpske, kazna zatvora ne može se izreći ni maloljetnom licu. **Kazna zatvora izrečena za počinjeni prekršaj izvršava se po propisima o izvršenju krivičnih sankcija³, ako ovim zakonom nije drugačije propisano** (Mitrović, 2014:83-84).

Zakon o prekršajima Republike Srpske, u odredbi člana 37 definiše i svrhu kažnjavanja (ovakvu odredbu ne predviđa Zakon o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine): naime, kažnjavanje učinioca prekršaja ima za cilj da se utiče na njega, ali i na ostale građane da ubuduće ne čine prekršaje. Dakle, kroz ovu odredbu, zakonodavac je nastojao ostvariti kako specijalnu (društveni prijekor i sprečavanje učinioca prekršaja da čini prekršaje i njegovo popravljavanje, odnosno resocijalizaciju), tako i opštu, odnosno generalnu prevenciju (vaspitni uticaj na druge građane da ubuduće ne čine prekršaje).

² Službeni glasnik Republike Srpske, br. 63/2014; 110/2016 i 100/2017.

³ Službeni glasnik Republike Srpske, br. 12/2010; 117/2011; 98/2013 i 44/2016.

ZAŠTITNE MJERE

U sistemu kaznenih (odnosno krivičnih i prekršajnih) sankcija svake savremene zemlje, mjere bezbjednosti ili zaštitne mjere zauzimaju uvijek posebno mjesto. Zašto je to tako? Odgovor je lako naći ukoliko se ima u vidu njihov pojam, odnosno činjenica da zaštitne mjere predstavljaju posebnu kategoriju prekršajnih sankcija koje su svojevrsan pandan mjerama bezbjednosti iz krivičnog prava (Ćorović, 2015:68-69), i kojima se otklanjaju određene okolnosti ili stanja usljed kojih bi učinilac prekršaja mogao da nastavi i ubuduće da čini prekršaje. Dakle, iz prednje definicije sasvim je jasno i šta su to zaštitne mjere, ali i njihova naročita, tzv. specijalno-preventivna svrha (Milivojević-Antoliš, 2012:69). Naime, svrha je zaštitnih mjera da se njihovom primjenom otklone stanja (prevashodno ona psihička, kao što je, na primjer, zavisnost od alkohola ili drugih opojnih sredstava) ili uslovi (prije svega, oni objektivni, na primjer, prisustvo određenoj sportskoj priredbi ili vršenje određenog poziva, djelatnosti ili dužnosti) koji pogoduju činjenju, odnosno ostvarenju prekršajnog djela (Mitrović, Kuprešanin 2017:28).

Zakonom o prekršajima Republike Srpske iz 2014. godine⁴ predviđene su sljedeće zaštitne mjere, i to:

1. oduzimanje predmeta,
2. zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti,
3. zabrana upravljanja motornim vozilom,
4. obavezno liječenje zavisnika od alkohola i psihoaktivnih supstanci,
5. obavezno psihijatrijsko liječenje,
6. zabrana prisustvovanja određenim sportskim priredbama i
7. zabrana držanja i oduzimanje životinja.

Uz pobrojane, pojedinim zakonima koji propisuju prekršaje mogu se određivati i dodatne, odnosno i neke druge zaštitne mjere s tim da je svaka zaštitna mjera koja nije predmet direktnog izvršenja od nadležnog organa, uslovljena pristankom okrivljenog na tu zaštitnu mjeru⁵. Tako je primjera radi, u odredbi člana 23 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici⁶ propisano nekoliko dodatnih zaštitnih mjera, i to: udaljenje iz stana, kuće ili nekog drugog stambenog prostora, zabrana približavanja žrtvi nasilja u porodici ili porodičnoj zajednici, zabrana uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja u porodici ili porodičnoj zajednici, obavezan psihosocijalni tretman i obavezno liječenje od zavisnosti (Mitrović, Grbić-Pavlović, 2015:50-61).

S druge strane, Zakonom o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine⁷ iz 2014. godine predviđene su sljedeće zaštitne mjere, i to:

1. oduzimanje predmeta,
2. zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti,
3. potpuna ili djelomična zabrana upravljanja motornim vozilom,
4. liječenje od ovisnosti i
5. zabrana pristupa oštećeniku, objektima ili mjestu izvršenja prekršaja.

⁴ Član 59 stav 1 Zakona o prekršajima Republike Srpske.

⁵ Član 59 stav 2 Zakona o prekršajima Republike Srpske.

⁶ Službeni glasnik Republike Srpske, br. 102/2012; 108/2013 i 82/2015.

⁷ Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine, broj 63/2014.

Skoro identično stanje je i u preostala dva prekršajna zakona u Bosni i Hercegovini. Naime, u Zakonu o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine⁸ i Zakonu o prekršajima u Bosni i Hercegovini⁹ propisane su sljedeće zaštitne mjere, i to:

1. oduzimanje predmeta,
2. zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti,
3. potpuna ili djelimična zabrana upravljanja motornim vozilom i
4. vanbolničko liječenje od zavisnosti.

Shodno navedenom, prema svim prekršajnim zakonima u Bosni i Hercegovini, zaštitne mjere se mogu propisivati isključivo zakonom, što nije slučaj sa ostalim prekršajnim sankcijama, odnosno prije svih novčanom kaznom.

Trajanje izrečene zaštitne mjere podrazumijeva najkraći period koji je potreban da se okrivljeni učinilac prekršaja spriječi da učini sličan prekršaj. U svakoj konkretnoj situaciji trajanje zaštitne mjere određuje nadležni sud. Osim toga, sud prilikom primjene određene zaštitne mjere uzima u obzir sve bitne okolnosti konkretnog slučaja, od kojih su, najvažnije, i to: težina prekršaja i njegove posljedice, stepen odgovornosti okrivljenog za prekršaj, ranija osuđivanost okrivljenog (koja se utvrđuje na osnovu uvida u prekršajnu evidenciju), finansijska situacija okrivljenog, kao i okolnost da li je okrivljeni nakon izvršenja prekršaja iskazao kajanje.

Zaštitne mjere, i to samo neke od njih, a ne sve, uz sud, pod određenim uslovima mogu primjenjivati i ovlašteni organi (policija, inspekcija, komunalna policija...). S obzirom na to, a za razliku od suda, ovlašteni organ može izdati prekršajni nalog okrivljenom učiniocu prekršaja i prema njemu primijeniti samo jednu zaštitnu mjeru, i to “u najkraćem predviđenom trajanju” (ovdje se svakako radi o tzv. vremenskim zaštitnim mjerama, i to zabrane upravljanja motornim vozilom - u trajanju od 30 dana, odnosno zabrane prisustvovanja određenim sportskim priredbama - u trajanju od godinu dana), kao i zaštitnu mjeru oduzimanja predmeta (Mitrović, Kuprešanin, 2017:30). S druge strane, Zakon o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine utvrdio je da ovlašteni organ može prekršajnim nalogom izreći samo jednu zaštitnu mjeru u najkraćem predviđenom trajanju.

Interesantno rješenje zakonodavac u Republici Srpskoj predvidio je u odredbi člana 59 stav 3 Zakona o prekršajima Republike Srpske (sličnu odredbu ne predviđaju ostala tri prekršajna zakona u Bosni i Hercegovini), prema kojoj se zaštitne mjere oduzimanja predmeta, obaveznog psihijatrijskog liječenja i obaveznog liječenja zavisnika od alkohola i psihoaktivnih supstanci, mogu izreći pod uslovima propisanim Zakonom o prekršajima Republike Srpske i kada nisu predviđene propisom kojim je određen prekršaj (radi se o diskrecionom pravu suda da, po potrebi, u konkretnoj situaciji izrekne neku od navedenih zaštitnih mjera premda to nije predviđeno propisom kojim je određen prekršaj) (Mitrović, Kuprešanin, 2017:31).

⁸ Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, br. 24/2007; 6/2012; 12/2012 i 29/2016.

⁹ Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, br. 41/2007; 18/2012; 36/2014 i 81/2015.

ZABRANA UPRAVLJANJA MOTORNIM VOZILOM

U našoj svakodnevnoj praksi najčešća zaštitna mjera zabrane odnosi se na zabranu učiniocu prekršaja da upravlja motornim vozilom. Ovu zaštitnu mjeru u Bosni i Hercegovini primjenjuju sudovi, ali i ovlašćeni organi (policija) što izaziva značajne polemike, pa i neslaganja dijela stručne javnosti¹⁰. Inače, ovi organi mogu određivati navedenu zaštitnu mjeru odgovornom učiniocu prekršaja isključivo za prekršaje učinjene u saobraćaju (Mitrović, Kuprešanin, 2017:33).

Dakle, kao sankciju za prekršaj učinjen u saobraćaju sudovi i ovlašćeni organi mogu okrivljenom učiniocu prekršaja zabraniti upravljanje motornim vozilom (ova zabrana podrazumijeva zabranu upravljanja motornim vozilima svih vrsta i svih kategorija, što je u praksi rjeđi slučaj, jer bi se radilo o potpunoj zabrani upravljanja), ili određenom vrstom, odnosno kategorijom motornog vozila (vodeći svakako računa da li je učinilac prekršaja po zanimanju vozač motornog vozila i koju kategoriju vozačke dozvole posjeduje), za period koji ne može biti kraći od 30 dana, niti duži od jedne godine.

Kao sankciju za prekršaj počinjen u saobraćaju, sud u Federaciji Bosne i Hercegovine može okrivljenom licu odrediti i određena ograničenja na upravljanje motornim vozilima, kao što su: zabrana upravljanja vozilom tokom noći, zabrana upravljanja vozilom preko određene udaljenosti od kuće, ograničenje na vožnju do i sa posla, ili ograničenje samo na vožnju vezanu za obavljanje posla na period koji nije kraći od 30 dana, niti duži od jedne godine.

Zabrana upravljanja motornim vozilom može se izreći i kao posljedica dodijeljenih kaznenih poena zbog izvršenih saobraćajnih prekršaja, a u skladu sa Zakonom o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima Bosne i Hercegovine. Sud, a u Republici Srpskoj i ovlašćeni organ ne mogu promijeniti broj kaznenih poena koji se automatski uračunavaju kao rezultat odgovornosti za prekršaj u skladu sa Zakonom o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima Bosne i Hercegovine, odnosno Zakonom o bezbjednosti saobraćaja Republike Srpske (u Republici Srpskoj).

ZABRANA VRŠENJA POZIVA, DJELATNOSTI ILI DUŽNOSTI

Zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti prva je od četiri zaštitne mjere tzv. zabrana, koja je propisana u svim prekršajnim zakonima u Bosni i Hercegovini. Ova zaštitna mjera koju određuje isključivo nadležni sud rješenjem o prekršaju sastoji se u privremenoj zabrani vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti okrivljenom fizičkom ili pravnom licu, a za vremenski period do šest mjeseci (Mitrović, Kuprešanin, 2017:32).

Zakonom o prekršajima Republike Srpske je predviđeno da sud može (a ne mora, iz čega proizilazi njena fakultativnost) okrivljenom fizičkom licu zabraniti

¹⁰ Prema Krivičnom zakoniku Republike Srpske iz 2017. godine, zabrana upravljanja motornim vozilom nije više u Republici Srpskoj mjera bezbjednosti (kao što je to u Federaciji Bosne i Hercegovine i Distriktu Brčko) već posebna vrsta kazne – više u D. Jovašević - Lj. Mitrović – V. Ikanović, (2018), *Komentar Krivičnog zakonika Republike Srpske*, Službeni glasnik Republike Srpske, Banja Luka, str. 132.

vršenje poziva, djelatnosti ili dužnosti u periodu do šest mjeseci, pod sljedećim, kumulativno postavljenim uslovima, i to: 1) da je učinilac prekršaja obavljajući konkretni poziv, djelatnost ili dužnost izvršio određeni prekršaj i 2) ukoliko sud tokom prekršajnog postupka ustanovi (stekne utisak) da bi dopuštanje, odnosno omogućavanje okrivljenom fizičkom licu da i dalje obavlja navedeni poziv, djelatnost ili dužnost moglo dovesti do izvršenja novog prekršaja u budućnosti (Mitrović, Kuprešanin, 2017:32-33). Slično zakonodavno rješenje predviđa i Zakon o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine, s tim da se navedena zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti može izreći odgovornom fizičkom licu u trajanju od tri mjeseca do jedne godine računajući od dana pravnosnažnosti rješenja o prekršaju.

Takođe, sud može zabraniti okrivljenom pravnom licu vršenje određene djelatnosti, ili narediti zatvaranje poslovnih prostorija, ili nametnuti druga ograničenja u vršenju djelatnosti pravnom licu u periodu do šest mjeseci, koja se ukažu odgovarajućim u sprečavanju budućeg činenja prekršaja¹¹. Sud prilikom donošenja odluke o primjeni ove zaštitne mjere mora voditi računa o samo jednom uslovu: naime, svrha njene primjene jeste da se na ovaj način sprečava pravno lice u budućem činenju prekršaja.

VASPITNE – ODGOJNE MJERE

Vaspitne mjere koje su predviđene u posebnoj poglavlju Zakona o prekršajima Republike Srpske iz 2014. godine i koje se mogu izricati isključivo maloljetnim učiniocima prekršaja jesu:

- 1) vaspitne mjere upozorenja (odnosno sudski ukor) i
- 2) vaspitne mjere pojačanog nadzora (i to: a) pojačani nadzor od strane roditelja, usvojioca ili staraoca, odnosno b) pojačani nadzor nadležnog organa starateljstva). Uz navedene vaspitne mjere, maloljetnicima se može, uz ispunjenje određenih uslova, izreći i posebna alternativna mjera – policijsko upozorenje (Mitrović, 2015:157-168)¹². U odnosu na ranije zakonodavno rješenje, sistem prekršajnih sankcija predviđenih u odnosu na maloljetne učinioce prekršaja jako je sužen, te za razliku od Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku u Republici Srpskoj¹³, važeći prekršajni zakon u Republici Srpskoj ne predviđa vaspitnu mjeru pojačanog nadzora u drugoj porodici. Isto tako, ovaj zakon ne predviđa ni jedan oblik zavodskih vaspitnih mjera, kao ni novčanu kaznu.

¹¹ Član 62 stav 2 Zakona o prekršajima Republike Srpske.

¹² Zakonom o prekršajima Republike Srpske, a po uzoru na Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku u Republici Srpskoj iz 2010. godine propisana je i posebna mjera upozorenja pod nazivom policijsko upozorenje. Radi se, o posebnoj, formalnoj opomeni, odnosno posebnom upozorenju koje izriče "policija" maloljetnom učiniocu prekršaja, i to isključivo onog prekršaja za koji je propisana novčana kazna do 300 KM, svakako uz jedan poseban, dodatni uslov - naime, da je to u skladu sa ličnim svojstvima, prilikama i sredinom u kojoj maloljetnik živi, te okolnostima i težinom učinjenog prekršaja. Postupak primjene mjere policijskog upozorenja regulisan je posebnim podzakonskim aktom, odnosno Pravilnikom o primjeni mjere policijskog upozorenja koji je donio ministar unutrašnjih poslova Republike Srpske – više u Mitrović, Lj., (2015), *Alternativne mjere i prekršajne sankcije prema maloljetnicima u najnovijem Zakonu o prekršajima Republike Srpske*, Zbornik radova sa XXVII Tematskog naučnog skupa pod nazivom: "MALOLETNICI KAO UČINIOCI I ŽRTVE KRIVIČNIH DELA I PREKRŠAJA", Palić, str. 157-168.

¹³ Službeni glasnik Republike Srpske, br. 13/2010 i 61/2013.

Zakonom o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine iz 2014. godine predviđene su sljedeće odgojne mjere, i to:

1. nalaganje osobnog izvinjenja oštećeniku;
2. nalaganje redovnog pohađanja škole;
3. rad za opće dobro na slobodi;
4. nalaganje prihvaćanja odgovarajućeg zaposlenja;
5. nalaganje maloljetniku da posjećuje odgojne, obrazovne, psihološke i druge vrste savjetovališta;
6. nalaganje maloljetniku da se suzdržava od konzumiranja alkoholnih pića i opojnih droga;
7. zabrana druženja s osobama koje imaju loš utjecaj na maloljetnika i
8. policijska kontrola kretanja poslije određenog vremena.

Ovako uređen sistem odgojnih mjera propisan u prekršajnom zakonodavstvu Federacije Bosne i Hercegovine najviše podsjeća na kombinaciju dva ranije već usvojena sistema, i to: a) sistema vaspitnih mjera upozorenja i usmjeravanja nazvanih posebne obaveze¹⁴, odnosno b) sistema vaspitnih naloga ili preporuka¹⁵ predviđenih zakonima o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku u Bosni i Hercegovini.

¹⁴ Posebne obaveze predstavljaju novost u maloljetničkom krivičnom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine i one su druga, samostalna vrsta vaspitnih mjera upozorenja i usmjeravanja. Naime, prema sva tri zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku u Bosni i Hercegovini sud može maloljetniku izreći jednu ili više posebnih obaveza u trajanju najduže do jedne godine, ukoliko procijeni da je odgovarajućim nalogima ili zabranama potrebno uticati na maloljetnika i njegovo ponašanje, i to obavezu: a) da redovno pohađa školu; b) da ne izostaje s posla; c) da se osposobljava za zanimanja koje odgovara njegovim sposobnostima i sklonostima; d) da se uključi u rad humanitarnih organizacija ili poslove socijalnog, lokalnog ili ekološkog sadržaja (najviše 120 časova u periodu od šest mjeseci, s tim da se ne ometa školovanje ili zaposlenje maloljetnika i ne šteti njegovom zdravlju); e) da se uzdrži od posjećivanja određenih lokala, odnosno priredbi i kloni društva i određenih lica koja na njega mogu štetno uticati; f) da se maloljetnik uz saglasnost zakonskog zastupnika podvrgne stručnom medicinskom postupku ili postupku odvikavanja od droge ili drugih vrsta zavisnosti; g) da se uključi u pojedinačni ili grupni rad u savjetovalištu za mlade; h) da pohađa kurseve za stručno osposobljavanje ili da se priprema i polaže ispite na kojima se provjerava određeno znanje; i) da se uključi u određene sportske i rekreativne aktivnosti i j) da bez posebne saglasnosti suda ne može napustiti mjesto prebivališta ili boravišta – više u Simović, M. - Jovašević, D. - Mitrović, Lj. – Simović, M. M., (2013); *Maloljetničko krivično pravo*, Pravni fakultet Istočno Sarajevo, str. 211-219.

¹⁵ Maloljetnička krivična prava u Bosni i Hercegovini predviđaju više vrsta vaspitnih preporuka u smislu osnovnih postavki restorativne pravde koje omogućavaju skretanje sa klasične sudske procedure. To su: 1) lično izvinjenje maloljetnika oštećenom; 2) naknada štete oštećenom radom ili na drugi način kako bi se otklonile u potpunosti ili djelimično štetne posljedice učinjenog krivičnog djela; 3) redovno pohađanje škole ili redovno odlaženje na posao; 4) uključivanje bez naknade u rad, u humanitarne organizacije ili obavljanje poslova socijalnog, lokalnog ili ekološkog sadržaja; 6) liječenje u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi (koje može biti bolničko i ambulantno) i 7) uključivanje u pojedinačni ili grupni tretman vaspitnih, obrazovnih, psiholoških i drugih savjetovališta – više u Simović, M. - Jovašević, D. - Mitrović, Lj., (2010); *Komentar Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku*, Banja Luka, str. 96-99.

ZASTARJELOST

Zastarjelost pokretanja i vođenja prekršajnog postupka

Prekršajni postupak po svojoj prirodi mora biti brz i efikasan, pa su iz tog razloga svim prekršajnim zakonima u Bosni i Hercegovini predviđeni kraći rokovi zastarjelosti u odnosu na zastarjelost pokretanja i vođenja krivičnog postupka, odnosno zastarjelost izvršenja izrečenih krivičnih sankcija.

Prilikom određivanja dužine roka zastarjelosti u pozitivnom prekršajnom zakonodavstvu Republike Srpske zakonodavac se rukovodio težinom prekršajne sankcije propisane za učinjeni prekršaj, kao i vrstom prekršaja. Tako, u Republici Srpskoj, prekršajni postupak ne može se pokrenuti ni voditi:

- a) za prekršaje za koje je propisana novčana kazna do 3.000 KM ili kazna zatvora u trajanju do 15 dana, kada protekne godinu dana od dana kada je prekršaj izvršen i
- b) za prekršaje za koje je propisana novčana kazna veća od 3.000 KM ili kazna zatvora u trajanju dužem od 15 dana, kada protekne dvije godine od dana kada je prekršaj izvršen.

S druge strane, u Federaciji Bosne i Hercegovine rokovi zastarjelosti prekršajnog gonjenja prema posljednjem prekršajnom zakonu nešto su duži u odnosu na Republiku Srpsku. Tako se prekršajni postupak ne može pokrenuti ni voditi:

- a) za prekršaje za koje je propisana novčana kazna u iznosu do 3.000 KM kada prođe dvije godine od dana kada je prekršaj izvršen, ako ovim zakonom nije drugačije propisano i
- b) za prekršaje za koje je propisana novčana kazna u iznosu većem od 3.000 KM kada prođu tri godine od dana kada je prekršaj izvršen, pod uslovom da ovim zakonom nije drugačije propisano.

Posebnim zakonom u Republici Srpskoj mogu se za određena prekršajna djela, i to ona u oblasti poreza, carina ili finansija propisati i rokovi zastarjelosti duži od prethodno navedenih rokova, ali u svakom slučaju ne duži od tri godine. S druge strane, u Federaciji Bosne i Hercegovine, za prekršaje u oblasti poreza, carina, finansija, rada, zaštite na radu, zaštite okoline i koncesija zastarjelost prekršajnog gonjenja nastupa kada prođe pet godina od dana kada je prekršaj izvršen.

Zastarjelost izvršenja kazni, zaštitnih mjera i vaspitnih mjera

Drugi oblik zastarjelosti odnosi se na zastarjelost izvršenja kazni, zaštitnih mjera i vaspitnih mjera izrečenih za učinjeni prekršaj. Nastupanjem roka zastarjelosti propisanog za izvršenje izrečene kazne, zaštitne mjere ili vaspitne mjere prestaje mogućnost da se izrečena kazna, zaštitna mjera ili vaspitna mjera izvrše.

Rok zastarjelosti izvršenja izrečene novčane kazne i kazne zatvora uobičajeno zavisi od visine izrečene novčane kazne, odnosno dužine trajanja kazne zatvora i uvijek se računa od dana pravnosnažnosti rješenja o prekršaju, odnosno izvršnog prekršajnog naloga. Ono što svakako treba istaći jeste činjenica da je zastarjelost izvršenja kazni (novčane kazne i kazne zatvora) izrečenih za učinjeni prekršaj Zakonom o prekršajima Republike Srpske iz 2014. godine posebno definisana, pa tako zastarjelost izvršenja novčane kazne i kazne zatvora (podrazumijevaju se i relativna i apsolutna zastarjelost izvršenja ovih kazni, odnosno tzv. jedinstveni pojam zastarjelosti) nastupa protekom pet godina od dana pravnosnaž-

nosti rješenja o prekršaju, odnosno izvršnog prekršajnog naloga (s obzirom na to, da se izrečena novčana kazna, odnosno kazna zatvora i troškovi prekršajnog postupka brišu iz Registra novčanih kazni protekom pet godina od dana pravnosnažnosti, odnosno konačnosti i izvršnosti rješenja o prekršaju, odnosno izdatog prekršajnog naloga)¹⁶, s tim što zastarjelost izvršenja kazne zatvora ne može nastupiti ukoliko je izvršenje ove kazne u toku¹⁷. S druge strane, Zakon o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine ne predviđa posebne odredbe koje uređuju zastarjelost izvršenja novčane kazne, odnosno odgojnih mjera.

S druge strane, relativna zastarjelost izvršenja zaštitnih mjera propisanih zakonima o prekršajima Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine nastupa kada protekne godina dana od dana pravnosnažnosti rješenja, odnosno izvršnog prekršajnog naloga, kojim su te zaštitne mjere izrečene, dok apsolutna zastarjelost njihovog izvršenja nastupa protekom dvije godine od dana pravnosnažnosti rješenja, odnosno izvršnog prekršajnog naloga (Mitrović, 2014:147-148). Zastarjelost ne teče za vrijeme za koje se po zakonu gonjenje, odnosno izvršenje zaštitne mjere ne može otpočeti ili nastaviti.¹⁸

Zastarjelost izvršenja izrečene kazne zatvora, odnosno zatvora kojim je zamijenjena neplaćena novčana kazna i zastarjelost izvršenja zaštitnih mjera ne teče za vrijeme njihovog izvršavanja¹⁹. I na kraju, zastarjelost (i relativna i apsolutna) izvršenja vaspitnih mjera propisanih Zakonom o prekršajima Republike Srpske nastupa kada protekne godinu dana od dana pravnosnažnosti rješenja o prekršaju (prema maloljetnicima ne može se izdati prekršajni nalog) kojim su te vaspitne mjere izrečene²⁰.

Posljedice upisa prekršajne kazne u Registar novčanih kazni i troškova postupka²¹

Prema Zakonu o prekršajima Republike Srpske, kažnjeni zbog neplaćanja izrečene novčane kazne i troškova prekršajnog postupka koji su upisani u prekršajnu evidenciju Registara, odnosno registar novčanih kazni i troškova postupka, može da trpi određene posljedice, te on tako neće moći:

1. registrovati svoje motorno vozilo, odnosno produžiti važnost registracije svog motornog vozila;

¹⁶ Rješenje o prekršaju je pravnosnažno kada se više ne može pobijati žalbom ili kada žalba nije dozvoljena (vidjeti: Vijeće za drugostepeni prekršajni postupak MF, PŽC. 139/05 od 13. februara 2006. godine). Zastarjelost prekršajnog gonjenja se računa do dana odlučivanja o žalbi okrivljenog, obzirom da je to dan pravnosnažnosti prvostepenog rješenja, a ne dan kad je okrivljeni primio drugostepeno rješenje... (vidjeti: Vrhovni sud Srbije, Up. 142/98 od 20. januara 1998. godine). Presuda je pravnosnažna kada je potvrđena od strane višeg suda, a ne kada je ta odluka uručena bilo kome od učesnika u postupku (vidjeti: Okružni sud u Beogradu, Kž. 3690/03 od 18. decembra 2003. godine).

¹⁷ Član 100 Zakona o prekršajima Republike Srpske.

¹⁸ Član 103 stav 3 Zakona o prekršajima Republike Srpske.

¹⁹ Član 103 stav 6 Zakona o prekršajima Republike Srpske.

²⁰ Član 102 Zakona o prekršajima Republike Srpske.

²¹ I po nazivu ovog registra kao elektronske baze koja se vodi jedinstveno za cijelu Bosnu i Hercegovinu razlikuju se prekršajni zakoni: u Federaciji Bosne i Hercegovine, on se naziva Registar novčanih kazni i prekršajne evidencije, a u Republici Srpskoj prekršajna evidencija Registra.

2. ostvariti promjenu vlasništva nad motornim vozilom;
3. dobiti novu ili produžiti važnost postojeće vozačke dozvole;
4. učestvovati na javnom tenderu;
5. registrovati, odnosno izvršiti bilo koju promjenu registracije pravnog lica ili registraciju, odnosno bilo koju promjenu registracije preduzetničke djelatnosti (za učinjeni prekršaj iz oblasti ekonomskog ili finansijskog poslovanja) i
6. dobiti dozvolu za nabavku, držanje i nošenje oružja (Mitrović, 2014:302-309).

Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja prekršajne evidencije Registra²² uređuju se sadržaj i način vođenja prekršajne evidencije, podaci koji se upisuju u prekršajnu evidenciju, organ nadležan za unos podataka, način unosa podataka, pravo pristupa podacima, davanje podataka iz prekršajne evidencije, brisanje sankcija, zaštita i tajnost podataka, postupanje s dosadašnjim evidencijama i druga pitanja od značaja za vođenje prekršajne evidencije.

S druge strane, prema Zakonu o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine dok se ne plate sve novčane kazne i troškovi prekršajnog postupka koji su evidentirani u Registar novčanih kazni i prekršajne evidencije, kažnjenom se neće dozvoliti:

1. registracija, ili produženje važnosti registracije motornog vozila;
2. izdavanje, ili produženje važnosti vozačke dozvole;
3. učestvovanje na javnom tenderu ili
4. promjena registracije pravnog lica, ili registracije zanatsko preduzetničke djelatnosti²³.

LIŠENJE SLOBODE ZBOG NEPLAĆANJA

Sve do usvajanja izmjena i dopuna Zakona o prekršajima Republike Srpske iz 2014. godine, odnosno sve do decembra 2016. godine²⁴ u svim prekršajnim zakonima u Bosni i Hercegovini bila je propisana posebna mjera nepenalnog karaktera pod nazivom lišenje slobode zbog neplaćanja. Nakon ovih izmjena, ova nepenalna mjera ne postoji u sistemu nepenalnih mjera u Republici Srpskoj²⁵, za razliku od Federacije Bosne i Hercegovine, Distrikta Brčko i u Zakonu o prekršajima u Bosni i Hercegovini.²⁶

²² Službeni glasnik Republike Srpske, broj 39/2008.

²³ Član 103 Zakona o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine.

²⁴ Službeni glasnik Republike Srpske, broj 110/2016.

²⁵ Prema raspoloživim podacima Visokog sudskog i tužilačkog savjeta Bosne i Hercegovine, a za period od 1.7. 2014. godine do 1.7.2015. godine rješenje kojim se nalaže lišenje slobode radi naplate novčane kazne za počinjene prekršaje doneseno je u 3.068 slučajeva. Ova mjera najčešće je nalagana u Gradišci i Prijedoru (oko 1.000 puta), a najrjeđe u Modriči, Mrkonjić Gradu i Tesliću (manje od pet puta) – više u Mitrović, Lj., (2016), *Nepenalne mjere u najnovijem prekršajnom zakonodavstvu Republike Srpske*, Zbornik radova sa XXVIII Međunarodnog naučnog tematskog skupa pod nazivom: “KRIVICHNE I PREKRŠAJNE SANKCIJE I MERE – IZRICANJE, IZVRŠENJE I USLOVNI OTPUST”, Palić.

²⁶ No, i pored svih nedoumica koje se javljaju u pogledu pravne prirode ove *sui generis* mjere, ipak, kriminalno-politički razlozi opravdavaju primjenu ovakvog lišenja slobode kažnjelog lica, kao izuzetno efikasnog načina prinuđivanja kažnjelog učinioca prekršaja na plaćanje izrečene novčane kazne, svakako u svim onim slučajevima kada se novčana kazna nije mogla izvršiti

Lišenje slobode kažnjelog zbog neplaćanja izrečene novčane kazne određuje isključivo sud, i to posebnim rješenjem o lišenju slobode kažnjelog lica, uz kumulativno ispunjenje sljedeća dva uslova, i to: a) da kažnjeli u roku koji mu je određen nije platio u potpunosti ili djelimično novčanu kaznu koja mu je izrečena pravnosnažnim rješenjem o prekršaju ili izvršnim prekršajnim nalogom i b) da su protekle najmanje dvije godine od dana kada je prekršajni nalog postao izvršan ili rješenje o prekršaju pravnosnažno (Mitrović, 2014:306-307).

Rješenje o lišenju slobode kažnjelog zbog njegovog neplaćanja izrečene novčane kazne sud može donijeti samo jedanput za konkretni prekršaj (Mitrović, Grbić-Pavlović, 2015:663-678). Trajanje mjere lišenja slobode kažnjelog za slučaj neplaćanja izrečene novčane kazne zakonom je ograničeno, te shodno tome, ova mjera može trajati najduže do 15 dana. Lišenje slobode ne može biti određeno kažnjelom koji može dokazati da nije u mogućnosti platiti novčanu kaznu. Prije početka izvršenja rješenja o lišenju slobode kažnjeli može sudu predložiti da obavlja poslove za opšte dobro, ili poslove za dobro lokalne zajednice kao zamjenu za plaćanje novčane kazne. Sud će voditi listu takvih poslova u saradnji sa nadležnim organima. Prilikom odlučivanja o prijedlogu sud će razmotriti sve okolnosti slučaja, kao i finansijske uslove i mogućnost kažnjelog da plati novčanu kaznu (Mitrović, 2014:306-309).

ZAKLJUČAK:

Prekršajno zakonodavstvo u Bosni i Hercegovini danas, shodno njenoj ustavnoj strukturi i raspodjeli nadležnosti čine četiri zasebna prekršajno-pravna sistema, i to za nivo: Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, Federacije Bosne i Hercegovine i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Prednje određenje podrazumijeva i nesmetanu egzistenciju četiri prekršajna zakona, i to Zakona o prekršajima Republike Srpske, Zakona o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine, Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i Zakona o prekršajima u Bosni i Hercegovini. Premda regulišu istovjetnu materiju (sva četiri zakona sadrže odredbe materijalnog, procesnog i izvršnog prekršajnog prava), oni se itekako međusobno i razlikuju. Ovo se posebno odnosi na najnoviji Zakon o prekršajima Republike Srpske sa svim njegovim izmjenama, a u odnosu na ostala tri prekršajna zakona i posebno u dijelu propisanih prekršajnih sankcija u njemu. Sa stanovišta pravne sigurnosti i posebno jednakog postupanja prema učiniocima prekršaja pred svim sudovima i ovlaštenim organima u Bosni i Hercegovini, to često stvara praktične probleme (primjera radi, može se desiti da učinioci identičnog prekršaja na svega nekoliko stotina metara udaljenosti budu kažnjeli različitom kaznom za prekršaj – novčanom kaznom u Federaciji Bosne i Hercegovine, odnosno kaznom zatvora u Republici Srpskoj). Zbog toga se potreba za usklađivanjem navedenih zakona nameće kao neminovnost posebno kroz izmjene onih najvažnijih, osnovnih odredbi, a sasvim je sigurno da su to odredbe prekršajnih zakona o vrstama i sadržaju prekršajnih sankcija.

(naplatiti) ni prinudnim putem, odnosno kada se izrečena novčana kazna ne izvrši (ne plati) dobrovoljno – više u Mitrović, Lj., (2016), *Nepenalne mjere u najnovijem prekršajnom zakonodavstvu Republike Srpske*, Zbornik radova sa XXVIII Međunarodnog naučnog tematskog skupa pod nazivom: "KRIVIČNE I PREKRŠAJNE SANKCIJE I MERE – IZRICANJE, IZVRŠENJE I USLOVNI OTPUST", Palić.

LITERATURA:

- Ćorović, E., (2015), *Prekršajno pravo (prema Zakonu o prekršajima iz 2013. godine) – autorizovana predavanja*, Novi Pazar.
- Jovašević, D. – Mitrović, Lj. – Ikanović, V., (2018), *Komentar Krivičnog zakonika Republike Srpske*, Službeni glasnik Republike Srpske, Banja Luka.
- Milivojević-Antoliš, L., (2012), *Prekršajno pravo i materijalnopravne odredbe prekršajnog zakona* (Narodne novine, 107/07), Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Hrvatske, Policijska akademija, Zagreb.
- Mitrović, Lj., (2014), *Prekršajno pravo*, Panevropski univerzitet APEIRON, Banja Luka.
- Mitrović, Lj. – Kuprešanin, J., (2017), *Zaštitne mjere u prekršajnom zakonodavstvu Republike Srpske i Hercegovine*, Naučno-stručni časopis iz oblasti pravnih nauka Godišnjak Fakulteta pravnih nauka Panevropskog univerziteta APEIRON u Banjoj Luci, broj 7.
- Mitrović, Lj., (2017), *Opomene, odnosno ukori u kaznenom pravu Republike Srpske*, Zbornik radova sa LVII Redovnog godišnjeg savetovanja Srpskog udruženja za krivičnopravnu teoriju i praksu iz Beograda pod nazivom: Reformski procesi i poglavlje 23 (godina dana posle) – krivičnopravni aspekt, Zlatibor.
- Mitrović, Lj., (2016), *Odgovornost pravnih lica za prekršaj*, Naučno-stručni časopis iz oblasti pravnih nauka Godišnjak Fakulteta pravnih nauka Panevropskog univerziteta APEIRON u Banjoj Luci, broj 6.
- Mitrović, Lj., (2016), *Nepenalne mjere u najnovijem prekršajnom zakonodavstvu Republike Srpske*, Zbornik radova sa XXVIII Međunarodnog naučnog tematskog skupa pod nazivom: “KRIVIČNE I PREKRŠAJNE SANKCIJE I MERE – IZRICANJE, IZVRŠENJE I USLOVNI OTPUST”, Palić.
- Mitrović, Lj. – Grbić-Pavlović, N., (2015), *Policijsko upozorenje u novom prekršajnom zakonodavstvu i mogućnosti njegove praktične primjene*, Pravna riječ, Časopis za pravnu teoriju i praksu, broj 44/2015, Udruženje pravnik Republike Srpske, Banja Luka.
- Mitrović, Lj. – Grbić-Pavlović, N., (2015), *Hitne mjere zaštite žrtava nasilja u porodici*, Anali poslovne ekonomije, Časopis za poslovnu ekonomiju, biznis i menadžment i komunikacije; Univerzitet za poslovni inženjering i menadžment Banja Luka; Banja Luka.
- Mitrović, Lj. - Grbić-Pavlović, N., (2015), *Oblici lišenja slobode u najnovijem prekršajnom zakonodavstvu Republike Srpske*; Zbornik radova sa LV Redovnog godišnjeg međunarodnog savetovanja Srpskog udruženja za krivičnopravnu teoriju i praksu iz Beograda pod nazivom: “SUĐENJE U RAZUMNOM ROKU I DRUGI KRIVIČNOPRAVNI INSTRUMENTI ADEKVATNOSTI DRŽAVNE REAKCIJE NA KRIMINALITET”, Zlatibor.
- Mitrović, Lj., (2015), *Alternativne mjere i prekršajne sankcije prema maloljetnicima u najnovijem Zakonu o prekršajima Republike Srpske*, Zbornik radova sa XXVII Tematskog naučnog skupa pod nazivom: “MALOLETNICI KAO UČINIOCI I ŽRTVE KRIVIČNIH DELA I PREKRŠAJA”, Palić.
- Simović, M. - Jovašević, D. - Mitrović, Lj., (2010); *Komentar Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku*, Banja Luka.
- Simović, M. - Jovašević, D. - Mitrović, Lj. – Simović, M. M., (2013); *Maloljetničko krivično pravo*, Pravni fakultet Istočno Sarajevo.
- Zakon o prekršajima Republike Srpske, Službeni glasnik Republike Srpske, br. 63/2014; 110/2016 i 100/2017.
- Zakon o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine, Službene novine Federacije BiH, broj 63/2014.
- Zakonu o prekršajima u Bosni i Hercegovini, Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, br. 41/2007; 18/2012; 36/2014 i 81/2015.
- Zakon o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, br. 24/2007; 6/2012; 12/2012 i 29/2016.
- Zakon o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima u Bosni i Hercegovini, Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, br. 6/2006; 75/2006; 44/2007; 84/2009; 48/2010; 18/2013 i 8/2017.

Zakon o izvršenju krivičnih sankcija Republike Srpske, Službeni glasnik Republike Srpske, br. 12/2010; 117/2011; 98/2013 i 44/2016.

Zakon o zaštiti od nasilja u porodici, Službeni glasnik Republike Srpske, br. 102/2012; 108/2013 i 82/2015.

Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku u Republici Srpskoj, Službeni glasnik Republike Srpske, br. 13/2010 i 61/2013.

Pravilnik o primjeni mjere policijskog upozorenja, Službeni glasnik Republike Srpske, broj 117/2010.

Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja prekršajne evidencije Registra, Službeni glasnik Republike Srpske, broj 39/2008.

Prof. Ljubinko Mitrović Ph.D

Human Rights Ombudsman of Bosnia and Herzegovina and Associate Professor at the Faculty of Legal Sciences of the Pan-European University APEIRON in Banja Luka, ljubinko.n.mitrovic@apeiron-edu.eu

Entity Misdemeanor Laws

- The Most Important Similarities and Differences With Special Reflection on the System of Misdemeanor Sanctions -

Abstract: The Law on Misdemeanors of the Republika Srpska was published in the Official Gazette of Republika Srpska, No. 63/2014. In the meantime, this law was amended in 2016 and 2017 (Official Gazette of the Republika Srpska, No. 110/2016 and 100/2017). On the other hand, the Law on Misdemeanors of the Federation of Bosnia and Herzegovina was published in the Official Gazette of the Federation of Bosnia and Herzegovina, No. 63/2014.

The new misdemeanor laws have brought important novelties that will be the subject of this document. This applies in particular to the systems of misdemeanor sanctions envisaged by the aforementioned laws, and in particular, it is necessary to emphasize the prescription of imprisonment in the Law on Misdemeanors of Republika Srpska, while there is no Law on Misdemeanors of the Federation of Bosnia and Herzegovina, as well as deprivation of liberty for collecting fines is still in the Law on Misdemeanors of the Federation of Bosnia and Herzegovina, while, on the other hand, it has not been included in Law on Misdemeanors of the Republika Srpska since 2016.

Considering the fact that these two, extremely important laws, are very different in terms of citizens, the question arises as to whether this degree of mismatch was really necessary and necessary?

Key words: offense, law on misdemeanors, misdemeanor sanctions, imprisonment, deprivation of liberty.